

Notat til muntlig høring om Meld. St. 18 (2020-2021)

Scenekunstbruket kommer med innspill til Meld. St. 18 (2020-2021). *Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge*. Siden vi arbeider med det profesjonelle kunstfeltet, konsentrerer vi oss om det meldingen skriver om kunst og kultur for barn og unge.

1. Konsekvenser for kunstfeltet

Vi synes det er mangelfullt at Barne- og ungdomskulturmeldingen i større grad ikke anerkjenner kompetansen, erfaringen og publikumsarbeidet hos kompanier og institusjoner som jobber med det unge publikummet. Det er generelt lite som tyder på at det er kunstneriske ambisjoner på vegne av barn og ungdom i denne meldingen.

Den gode utviklingen som har vært på scenekunstfeltet for barn og unge de siste 20 årene, og som også nevnes i meldingen, har ikke blitt til av seg selv, men fordi flere små og store profesjonelle aktører har investert i og satset på å utvikle kunst for barn og ungdom, og fordi det over tid har blitt bygget opp systemer som stimulerer til kvalitet.

I meldingen ligger det en forventning om at det nå skal produseres og kurteres kunst ut fra forhåndsdefinerte mål ut fra kriteriene relevans og representativitet. Utgangspunktet for meldingen var blant annet å «*use de ulike virkemidlene innen barne- og ungdomskulturfeltet i sammenheng for å i enda større grad komme barn og unge til gode, (...) og medvirke til å heve statusen og kvaliteten på kunst og kultur som skapes og formidles til barn og unge.*»

Vi spør oss hvor regjeringen ser for seg at det profesjonelle kunstfeltet skal inn i dette arbeidet, hvis målsetningen er å gi gode kunstopplevelser for det unge publikummet. Måten det profesjonelle feltet forbigås på disse 182 sidene er vi redd for vil føre til at barn og ungdom møter færre gode kunstopplevelser som kan utvide deres virkelighetshorisont, og at man slår beina under kunstnere og institusjoners selvstendighet og kompetanse.

2. Den kulturelle skolesekken

Det er flere ting som bekymrer oss i meldingens redegjørelse av regjeringens fremtidsplaner for DKS. Forholdet mellom skole- og kultursektor ser ut til å ha fått en forskyvning når det gjelder utvikling som går på bekostning av kunstnere og arrangører som innholdsleverandører og fagpersoner i skolesekken.

De nasjonale målene for DKS er foreslått endret, der ordet *profesjonell* er tatt bort. Det tidligere målet «*medvirke til at elever i skolen får et profesjonelt kunst- og kulturtilbud*» er endret til «*sikre at barn og unge får et likeverdig kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet.*» Vi fremhever nødvendigheten av å ha med seg det profesjonelle kunstfeltet tydelig inn i en ordning som DKS, hvis målsetningen er å gi gode kunstopplevelser for det unge publikummet.

I denne meldingen redegjøres det for hvordan skolen, barn og ungdom skal ha større innvirkning på det kunstneriske programmet. Flere arrangører har god praksis med å inkludere barn og unge i programråd allerede. Scenekunstbruket stiller spørsmål om det er nødvendig å lage nasjonale krav til institusjoner og arrangører, men heller ha tillit til at de fortsatt tar ansvar for å inkludere det unge publikummet på ulike måter, og dermed også respekterer overordnet del i læreplanverket som stadfester at kulturelle opplevelser har en egenverdi.

Vi er positive til at barnehager skal inkluderes i DKS, men ser med bekymring på arrangørenes muligheter til å ivareta både skole og barnehage uten økte tilskudd, i tillegg til andre oppgaver de nå får ansvar for. Blant annet skal fylkene ivareta musikktilbudet, ha økt rapportering og arbeid med direktekommunene, initiere til tiltak knyttet til regionalt planarbeid og involvere kultur- og utdanningssektor i regionene, i tillegg til å administrere barnehagesatsingen uten ekstra midler.

Vi er bekymret for om DKS vil komme styrket ut av endringene med denne stortingsmeldingen som styringsverktøy for sentrale og regionale myndigheter.

3. Musikkbruket

Flere musikkaktører har i de fem årene etter at Rikskonsertene ble lagt ned etterspurt en samlende organisasjon som kan stimulere til økt programmeringskompetanse og programmeringsøkonomi for musikere og arrangører.

For musikkfeltet i DKS står det at regjeringa vil «sikre at det blir skapt eit mangfald av musikkproduksjonar retta mot barn og unge (...) og utrede moglegheiter for ordningar som stimulerer til auka kompetanse om å programmere og arrangere for den unge publikumsgruppa.»

Likevel går regjeringen imot opprettelsen av Scenekunstbrukets initiativ Musikkbruket med begrunnelse av at DKS er en desentralisert ordning, og at det derfor ikke bør opprettes nye strukturer på nasjonalt nivå. Ansvaret for musikk legges over på fylkeskommunene. Allerede da Rikskonsertene ble lagt ned i 2016 fikk fylkene overført midler direkte for å ivareta musikkfeltet. Utviklingen de siste årene viser at de regionale strukturene i seg selv ikke er tilstrekkelig alene til å utvikle musikken i DKS.

Opprettelsen av Musikkbruket vil ikke være en «ny nasjonal struktur», men en utvidelse Scenekunstbrukets arbeidsoppgaver og organisasjon. Musikkbruket som likestilt avdeling vil ha noen få årsverk, det vil ikke bygges opp et stort nytt nasjonalt byråkrati, nettopp fordi arbeidsmetodene er samarbeidsorienterte og bygger på den distribuerte formidlingsmodellen. Det vil være god ressursutnyttelse av statlige midler og god kunstnerøkonomi som stimulerer til produksjon og kvalitet, samtidig som man ivaretar både armlengdeprinsippet og bidrar til spredt beslutningsmyndighet.

Vi undrer oss over at det ene initiativet som kommer fra feltet selv, tydelig basert på behovene som har vist seg de siste fem årene siden Rikskonsertene ble lagt ned og med

bred støtte i feltet, så spesifikt blir fremhevet i meldingen og effektivt skutt ned når målene til regjeringen er å oppnå akkurat det et Musikkbruk ville bidratt til.

4. Kulturtanken

Som flere andre ventet vi at meldingen skulle peke frem mot en utredning av Kulturtanken, da det har vært varslet en gjennomgang av etaten i flere sammenhenger. I meldingen blir ikke Kulturtankens rolle vurdert, men i stedet tillagt flere oppgaver.

Vi stiller spørsmål om hvorfor Kulturdepartementet trenger to direktorat, Kulturrådet og Kulturtanken, med dels overlappende ansvarsområde, som skiller kunst for barn og ungdom fra det øvrige kunstfeltet. Hvis målet er å heve status, relevans og kvalitet for kunst for barn og ungdom ser vi ikke denne oppdelingen som hensiktsmessig, annet enn at den gir legitimitet til en etat hvis størrelse og rolle både er uklar for feltet og som burde ha blitt utredet før den får tilført flere oppgaver. Vi synes også meldingen i liten grad klargjør Kulturtankens rolle som blant annet kunnskapsprodusent med aktiviteter vi mener bør ligge på en armlengdes avstand fra politikken.

Vi påpeker betydningen av at Kulturtanken ikke bygger opp eksisterende strukturer for erfaringsutveksling, evaluering, produksjonsmidler og samkjøring som konkurrerer med etablerte systemer og institusjoner på feltet, og spesielt organisasjonene som fra 2022 blir underlagt deres egen forvaltning.